

Ett grafvynd från bronsåldern i Kiukais kapell.

Den 4 november på kvällen träffade jag Kauppinen vid Nakkila station och bestöto vi att följande morgon å nyo besöka Kiukais för att fortsätta med våra föregående forskningar därstädes. Vi inlogerade oss äfven denna gång på Rajamaa torp. Arbetet vållade oss här denna gång ett tre dagars uppehåll, och återvände jag måndagen den 8 till Helsingfors.

På östra sidan om det lågland, på hvors norra sida det röse är beläget, som, nyligen undersökt, befans innehålla resterna af den första kända stenåldersmänniskan i Finland, förekommo några tiotal större och mindre stenrosen spridda utefter en skogbevuxen bärgväg, längs hvilken på en sträcka af en kilometer, begynnande ifrån Nakkila sockens ränmärken, gränsen emellan Harjavatta socken och Kiukais kapell är dragen. Det af dessa rosén, som nu undersöktes, är beläget inom Kiukais kapell å den s. k. Kaunismäki, ett par stenkast norrom Mäkilä torp, tillhörande Isotalo hemman i Laihia by.

Röset, som till det yttre liknar, men till sin inre byggnad alldeles skiljer sig ifrån ofvannämnda röse ifrån stenåldern, hvilat på ett sluttande plan i den stenkundna grusbacken, har en tämligen cirkelrund bas af 10 meters diameter och är uppkastadt omkring tvänne järdfasta centralstenar, af hvilka den större mäter $4\frac{1}{2}$ meter i längd, $2\frac{1}{2}$ m. i bredd och 2 m. i höjd. Stenarna hvilka utan ordning och utan mellanliggande muell äro uppkastade omkring centralstenarna, be- täckande helt och hållet dessa, äro dels brut-

na dels kuller-stenar, varierande ifrån 3-4 mansbördors storlek till mindre sådana af en knytnäves storlek. De större stenarna ligga på botten; de mindre ha sin plats högre upp uti röset. Den större centralstenen har vid foten af sin östra sidas midt en naturlig ingröpfung, inom hvilken på den ursprungliga marken lägo i en mot botten lutande ställning fjällekt ofvanpå hvarandra tre stenflakor af en i röset äfven för öfrigt förekommande rödaktig stenart, emot hvilkas ändar tvänne andra dylika flakor stödande sig lutade så, att de med de förra kommo att bilda en trubbig vinkel. Denna till sin konstruktion åslika byggnad lag inbäddad i en något med mästnylla uppblandad rödaktig grusjord.

Emellan, under och äfven på sidorna af dessa stenflakor förekommo inom ett område af en $\frac{1}{2}$ kvadratmeter i mulden ymnigt brända benskärfvor uppblandade med små kolstycken. Då i röset i allmänhet icke förmärktes spår af förbränning, är det troligt, att benresterna af den aflidne från bälet uppsamlades och sedan på antydtt sätt blifvit betäckta med nämnda stenflakor. Inkilad emellan stenflaksbyggnaden och centralstensens vägg hittades en fragmentarisk knif af brons. Knifven, af tunn bronsplåt och öfverdragen af grön patina, har genom förvittring något förkortat på bredden och är försedd med ett bristfälligt uppåt svängt litet handtag. Då på knifven det karakteristiska slutet af det uppåt svängda skaftet saknas, blifver tidsbestäm-

ningen för densamma ej alldeles exakt. Vi kunna dock hänföra knifven till den fjärde eller femte perioden af det kronologiskt typologiska system, professor O. Montelius gifver oss i sitt arbete, om tidsbestämning inom bronsåldern." Enligt de senaste forskningsresultaten anser prof. M. att dessa perioder infalla emellan åren 1050 och 650 före Kristus.

Knifven som har en allmän europeisk form, uppträder sparsamt i början af bronsåldern, men får sedermera under hela återstoden af bronsåldern en vidsträckt användning. I hufvudsak är formen under hela denna period densamma: ett bredt spensligt blad, tunt egg och ett litet handtag. Först mot slutet af brons- och början af järnåldern får den en annan mera afvikande halfrund form, men kommer tillika äfven snart alldeles ur bruk.

Att den spensliga bronsåldersknifven blifvit använd till rakning af skägg har framhållits. Med en uti Schweiz påbyggna der funnen sådan knif har i antydtt syfte gjorts prof med godt resultat.

Ännu i denna dag förekommer rakning hos lågt stående folk. Bevis finnes för att detta bruk äfven mycket tidigt tillämpades. I de äldsta figurliga framställningar ifrån Egypten kan en delvis borttagning af skägg iakttagas. Kändt är att rakning i det gamla Latium och Etrurien var i bruk. Enligt Diodoros aftrakade några af gallerna skägget fullständigt, andra del-

vis; de förmännare rakade kinderna men
buro långa munstascher.*)

Hvad Norden vidkommer har man för
 denna användning af knifven inga andra
 positiva bevis än att densamma företrädes-
 vis anträffas i mansgrafvar, och att man i
 dessa grafvar kunnat uppsamla hår men ic-
 ke skägg. Hvad Diödar berättar om gallerna, sy-
 nes kunna tillämpas på det nordiska bronsäl-
 dersfolket: Att afraka skägget var tecken på
 förnäm börd, därför fick knifven följa med
 den döda i grafven.

Helsingfors den 26 november 1897

H. J. Heikel

*) För öfrigt användes under bronsåldern till
 utryckning af skägget en liten pincett af brons.
 Dylika pincetter, men af järn, har författaren
 sett använda än i vår tid i Mongoliet.